

מבית לנו

מבית מדרשו של
מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל
בעל "שבט הלוי"

פסקים
ובירורי
הלכה

חודש סיון
וחג השבועות
שחל ביום ראשון

סיון
תשפ"ב

מבית לוי

מבית מדרשו של מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל

דבורה הנביאה 15 בני ברק

טל. 03-5700279

פלאפון 052-7613210

פקס: 1533-5700279

אימייל: m0779219211@gmail.com

הרב משה שטיין

רב דקהל חסידים קרית הרצוג ב"ב

וראש כולל קרלין סטולין

בית הוראה

שע"י ביהמ"ד קהל חסידים קרית הרצוג

מיסודו של מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל

רחוב הרב אברמסקי 26 בני ברק

בימים ראשון – חמישי

בשעות 19.30-20.30

טל. 03-5780122

כל הזכויות שמורות

שבועות ביום ראשון

מנהגי חדש סיון

שבת מברכין - אומרים אב הרחמים בשבת זו אף שהיא שבת מברכין א.
ערב ר"ח - תפלת השל"ה, רבים נוהגים לומר תפילת השל"ה הנאמרת בער"ח סיון על הצלחת הבנים.
תחנון - אין אומרים תחנון מר"ח סיון עד אחר אסרו חג ב. וחמנהג שלא לומר תחנון גם בכל ששה ימים שאחר החג ב.
נגינה - מחמירים בכל ימי הספירה, עיין בהערה ג.
נשואין - יש מתירין לעשות נשואין מר"ח, ויש מתירים רק מג' סיון בשלשת ימי הגבלה. והכל לפי צורך הענין ד.

- א. רמ"א סי' רפ"ד ס"ז, וע"ע בשו"ע הרב שם סי"ד.
- ב. רמ"א סי' קל"א ס"ז, ורמ"א סי' תצ"ד ס"ב.
- ג. עיין מ"ב (סי' קל"א סקל"ו) שיש מקומות שנוהגין כן מפני שהם ימי תשלומין לקרבנות החג, ועי' ליקוטי מהרי"ח שהביא משע"ת בשם שיירי כנסת הגדולה שיש נוהגין שלא ליפול גם ב"ג סיון משום ספיקא דיומא אמנם באר"י שנוהגים יו"ט יום אחד אומרים תחנון ב"ג סיון לכו"ע.
- ג. ראה מבית לוי (מועדים פרק ע"ט ס"ג והערה י"ב) להחמיר בזה במשך כל ימי הספירה. ואחר ר"ח סיון ישאל שאלת חכם אם אפשר להקל בזה לצורך. (מרן זצ"ל לא התיר לעשות בר"ח סיון הכנסת ס"ת עם תזמורת).
- ד. עיין מ"ב (סי' תצ"ג ס"ק ט"ו) מח"א שמנהג וילנא שנוהגים איסור מיום א' דר"ח אייר עד ג' סיון בבקר מלבד בל"ג בעומר שנוהגין בו היתר. [וכן דעת מג"א, ושו"ע הרב] ויש מקומות שנוהגין להקל רק בר"ח אייר ובל"ג בעומר ובר"ח סיון עד שבועות. וכ' בשע"צ (סקי"ג) שכן משמע מדה"ח אף שלא אדע בבירור מאין

בנישואין בימים אלו [חוי' מר"ח סיון] לדעת המג"א מתענים החו"כ ה'.
תספורת - לדעת הרמ"א ומנהג אשכנז יש נוהגים להסתפר מר"ח ויש מג' ימי
הגבלה. למנהג הארז"ל אין מסתפרים עד ערב שבועות י', ובשנה שערב שבועות
בשבת מסתפרים בער"ש י'.

נוהגים לאכול מאכלי חלב בשבועות ולכן מצוי לאפות עוגת גבינה בתנור,
וע"כ צירפנו כאן את עיקרי ההנהגה בדברים המצויים. הדברים מובאים
בהרחבה בספר מבית לוי יורה דעה הלכות בשר בחלב.

א. מי שרוצה לאפות עוגת חלבית, לא יאפנה בתא הבשרי שבתנור, אף לאחר
מעל"ע מהשימוש הבשרי. (ואף לאחר חימום על החום הגבוה לא ישנה
לכתחלה).

ב. מותר לאפות חלבי בתנור פרווה, ולאפית פרווה אחר אפית החלב ינקח
את התנור וימתין [לכתחילה] מעל"ע, לאפית הפרווה. וכמובן להשתמש
בתבניות אחרות. וכשהזמן דחוק יחמם את התנור בחום הגבוה ביותר זמן
מה, ואח"כ יכניס את מאכל הפרווה, ויהיה דינו כפרווה, וניתן יהיה לאוכלו
עם בשר.

ג. טעה והשתמש לאפית חלבי בתא הבשרי, צריך להכשיר את התנור. ינקנו
היטב, ויפעילנו על החום הגבוה ביותר במשך כחצי שעה.

מצא המנהג הזה להקל ביום ב' של חדש סיון. וסיים המ"ב ובענינים אלו יתפוס
כ"א כפי מנהג מקומו. ובשעה"צ (סקי"ד) דמקורו מחק יעקב, וסיים להלכה,
ובספק אין להחמיר בדבר שהוא רק מצד המנהג ע"ש, ע"כ. ועפ"ז שמעתי ממרן
זצ"ל שהכל לפי הענין, ולכתחילה יעשו מג' בסיון, ובשעת הדחק מר"ח.

ה. עי' סי' תקע"ג במ"ב (ס"ק ז') דיש מקילין בכל הימים שאין אומרים תחנון, ועי'
קובץ בית לוי (ח"ט עמ' ל"ב), וכן הוא להחמיר במט"א (סי' תרכ"ה ס"ב), אם לא
במקום חולשה.

ו. מרן זצ"ל הסתפר רק בבוקר, אבל בישיבה הסתפרו מהלילה. [ולקטנים ודאי שיש
להקל].

ז. כה"ח (סי' תצ"ג ס"ק י"ג) ע"ש.

ולגבי העונה, אם התנור אינו בן יומו מבשר [ואינו מלוכלך] העונה מותרת. [וכשהתנור בן יומו יש להקל כאשר אין זיעה מהעונה החלבית, ובפרט אם הדלת פתוחה מעט].

ד. מעה והשתמש בתבנית פרווה לאפית גבינה, ימתין מעל"ע ויבשיר, ע"י הגעלה במים רותחים ג"פ.

ה. מעה והשתמש לאפית גבינה בתבנית בשרית, אם התבנית בת יומה, העונה אסורה והתבנית אין לה תקנה בחכשרה. ואם התבנית אינה בת יומה [והתנור [והתבנית] אינו מלוכלך] העונה מותרת, והתבנית יש לה תקנה בהגעלה ג"פ לאחר שתשהה מעל"ע.

ו. תנור "פירוליטי" שמתנקה בחום של למעלה מ-350 מעלות מותר לעת הצורך להשתמש בו לאחר הניקוי מבשר לחלב, (בתבניות אחרות).
[אף שאין מכשירים מבשר לחלב ולהיפך, כמ"ש המג"א בהלכות יו"ט (סי' תק"ט סקי"א והובא במ"ב, סקב"ה), מ"מ בתנור כזה שדרך להכשירו ע"י ליבון קל מזמן לזמן לניקוי יש להקל].

שיעור חלה באפיה מקמח מלא

באפיה מקמח מלא 100% יש להוסיף 15% יותר מהשיעור הרגיל כדי להפריש בברכה, לשיעור חזו"א במקום 2.250 ק"ג צריך 2.600 ק"ג, ולשיעור הקמח במקום 1.670 ק"ג קרוב ל-2.000 ק"ג א. ולחומרא להפריש

א. קמח מלא היינו עם הסובין. ולהלכה כתוב בשו"ע שאם טחנו את החיטים, ואח"כ הוציאו את הסובין והחזירו אח"כ, אין הסובין מצטרפין לשיעור, וצריך שיעור חלה מהקמח הלבן בלבד.

ונתברר שיש קמח מלא שנטחן עם הסובין, ויש קמח מלא שמוציאים את הסובין ומחזירים אח"כ (מטעמים טכניים), ואין על זה רשימות יצרנים. וע"כ כל מי שאינו יודע בוודאות שבקמח שבידו לא הוציאו את הסובין והחזירו, עליו להוסיף 15% יותר מהשיעור הרגיל כדי להפריש בברכה.

יש קמח מלא 100%, ויש 80%-70%.

[ובקמח מלא 80%-70% יש להוסיף 15% אחוזים על אחוזים אלו].

בלי ברכה שרגילים מ-1.200 ק"ג, מקמח מלא צריך להחמיר בפחות ב.

עושה עיסה כשיעור לחלקה לפרווה וחלבי

העושה עיסה כשיעור ע"מ לחלקה לשני סוגי עיסה שמקפידים שלא לאפות זה עם זה מפריש חלה בלי ברכה.

וע"כ מי שעושה עיסה כשיעור ע"מ לחלקה, חלק לפרווה וחלק לחלבי, ודאי נחשב למקפיד עליו, וחייב להפריש בלי ברכה.

הדלקת כיריים של גז עם שסתום במחון ביו"מ

בשנים האחרונות התקינו בכל הכיריים של גז ממעמי בטיחות, [כדי שבמקרה שהלהבה תיכבה לא תהיה דליפת גז], שבעת ההדלקה נעשה מעגל חשמלי שפועל כל זמן שיש אש וחום, וכאשר האש אינה דולקת נפתח המעגל ומפסיקה זרימת הגז. השסתום פועל גם בלא חיבור לחשמל. הוראת מרן הגר"ש ואונר זצ"ל, שמותר [להעביר מאש דלוקה] להדליק את הגז ביו"מ ג.

ב. בספר חידושים וביאורים (חלה ס' ה' סק"ד, לגבי קמח שממנו עושים לחם שחור) העיר כי הנפח של הסובין גדול מהנפח של הקמח, וכיון ששיעור חלה נמדד בנפח, א"כ בקמח מלא שנטחן עם הסובין, גם בפחות מ-1.200 ק"ג יש כבר את השיעור לחשוש להפריש בלי ברכה. (וגם השיעור לברכה קטן יותר).

ג. אף לדעת החזו"א שיש בעשית מעגל חשמלי משום בונה, ודעת הרמב"ם (פ"א מהל' יו"ט הל' ב' וד') שמלאכת בונה אסורה מה"ת אף לצורך אכילה. מ"מ לדעת תוספות שבת (צ"ה. ד"ה והרודה) נאמר גם במלאכת בונה מתוך שהותרה לצורך הותרה שלא לצורך ואינו אסור אלא מדרבנן. והמג"א (סי' תק"א סק"ג) כתב דהא שכ' בשו"ע שמותר להסיק בכלים שלמים אף שסותר כלי, כי מה שנעשה תוך כדי ההבערה ואינו פעולה בפ"ע מותר, וה"נ בניד"ד. וכן יש לצרף דהוי מכשירי אוכל נפש שא"א לעשותם מערב יו"ט, דמותר ואין מורין כן. (סי' תק"ט ס"א ברמ"א).

ערב שבת

נוהגים להעמיד ענפי אילנות ופרחים בבית הכנסת ובבתים^ד ויש לעשות זאת בערב שבת ולא ביו"ט.

ניתוח דחוף או התרמת דם דחופה לפיקוח נפש מותרת בערב יו"ט, אבל כדאי לחמנע מלקבוע זמן לזה בערב יו"ט. ובבדיקת דם רגילה שמוציאים מעט דם אין חשש^ה, ובשנה זו נוהג דבר זה בערב שבת^י.

שבת ערב שבועות

שבת ערב שבועות - שחרית - אומרים אב הרחמים^ז.

מנחה - אין אומרים צדקתך^ח.

סעודה שלישית - מרן זצ"ל נהג לאכול סעודה שבת השניה אחרי תפלת מוסף וסעודה שלישית אחרי תפלת מנחה [גדולה או קמנה^ט].

א. ברמ"א סי' תצ"ד ס"ג נוהגין לשטוח עשבים בביהכנ"ס והבתים זכר לשמחת מ"ת שהיו שם עשבים סביב הר סיני. ובמ"ב (ס"ק י') הביא ממ"א שנוהגים להעמיד אילנות בביהכנ"ס ובבתים זכר שבעצרת נידונו על פירות האילן. וכן נהג החת"ס (חוט המשולש עמ' קכ"ד) ובמקום מושב החת"ס היו עושים סוכה מאילנות. (וע"ש במ"ב מח"א שהגר"א ביטל מנהג זה משום שעכשיו הוא חוק העמים).

ב. עי' שו"ע סי' תס"ח ס"י, ומ"ב שם, ועיין במבית לי מועדים בהל' ער"פ באריכות.

ג. כ"כ בדרכ"ת יור"ד (סי' קט"ז סק"פ) וכה"ח (סי' תס"ח צ"ח) בשם מהרי"ל שאסור להקיז דם בער"ש, ע"ש.

ד. הוראת מרן זצ"ל כיון שהוא בימי הספירה, וכ"כ בנימוקי או"ח (מונקאטש). ויש שאין אומרים, מנהג ויזניץ ועוד].

ה. שו"ע סי' רצ"ב ס"ב ומ"ב.

ו. כדעת הסוברים לאכול סדו"ש אחרי מנחה בדווקא.

ויש שמחלקים את הסעודה לשתיים, מברכים ברכהמ"ז ועושים קצת הפסק, ונוטלים ידיים לסדו"ש, אחרי זמן תפלת מנחה, [ומתפללים מנחה כדרכם בכל ער"ש לפני השקיעה]. ובכל מקרה יש להזהר לכתחלה לאכול סדו"ש חצי שעה

לא יאמר בשבת הנני הולך לישון ע"מ שאוכל להיות ער במוצאי שבת.^ז
 אסור לעשות הכנה משבת ליום טוב, כגון שטיפת כלים וסידור השולחן,
 ויש להמנע אפילו מהכנה קלה כגון הוצאת מאכלים מהמקפא [והכנסת
 שתיה למקרר], ובשעת הדחק יש להקל. ורצוי להוציא בזמן מוקדם שיוכל
 להיות ראוי בשבת.^ז
 מרן זצ"ל לא טבל בשבת אחה"צ לכבוד שבת. [אף שהיה מרבה במקוואות].
 פרקי אבות - מתחילין שוב לומר פרקי אבות פרק א'.

מוצאי שבת - ליל יו"ט

א. אסור לעשות מלאכה לפני שמבדיל. ומי שלא הבדיל בתפלה יאמר לפני
 שעושה מלאכה "ברוך המבדיל בין קודש לקודש". וצריך ללמד את הנשים
 שלא יעשו מלאכה, בישול, וחדלקת נרות לפני שיאמרו ברוך המבדיל וכו' א.
 ב. תפלת ערבית - לא המתנינו בביהמ"ד לזמן ר"ת אלא איחרו יותר מזמן
 יציאת השבת.^ב

בתפלת ערבית אומר ותודיענו. ואם שכח וסיים התפלה א"צ לחזור.^ג
 אבל אסור במלאכה האסורה בשבת קודם שיקדש ויבדיל על הכוס. אלא
 צריך לומר תחלה ברוך המבדיל בין קודש לקודש.^ד

לפני זמן מנחה קטנה, ובדיעבד יאכל רק מעט פת ופחות מרגילותו בחול. (מ"ב
 סי' תקכ"ט סק"ח ושעה"צ סק"י).

- ז. עי' מ"ב סי' ר"צ סק"ד.
- ח. עי' מ"ב סי' תרס"ז סק"ה.
- א. סי' רצ"ט ברמ"א, ומ"ב ס"ק ל"ו.
- ב. [במג"א (סי' תצ"ד סק"א) כ' שאין מקדשין על הכוס עד צה"כ. ובפמ"ג (מ"ז א')
 ובאה"ט (סוסק"א) ומ"ב (סק"א) כתבו שאין מתפללין].
- ג. סי' תצ"א ס"ב. ואם טעה א"צ לחזור כמ"ש במ"ב (שם), ובביאורו"ל (סי' רצ"ד
 ד"ה ואם טעה).
- ד. סי' רצ"ט במ"ב (ס"ק ל"ו). ממ"א. ובשעה"צ (ס"ק מ"ז) כתב דאף שא"ר הביא

גם אם התחיל לומר ותתן לנו ה' אלוקינו יכול לחזור לותודיענו, אלא שדעת המטה אפרים שאינו צריך להחמיר על עצמו ולחזור ה'.

הדלקת נרות

ג. הנשים מדליקות נרות לפני קידוש, ומברכות שהחיינו. **נירונים** - המדליק בנירונים שנשאר עיגול מתכת בכוסית הזכוכית לכתחלה יוציאנה שלא בידים ע"י כפית וכדו' י.

ד. **פתיל צף** - שמכניסים פתילה בתוך העיגול העשוי לכך, מותר מן הדין להכניסו ביו"ט, ויש המכניסים לכתחילה בערב יו"ט^י. [ובפתיל צף שהנקב סגור אסור להכניס ביו"ט את הפתילה משום מתקן מנא].

שיאמר כל נוסח של הקידוש ורק שלא יאמר שם ומלכות, התו"ש ושלחן עצי שטים והגר"ז כולן העתיקו לדינא כמ"א כשם מהרי"ו, וע"כ אין להחמיר ע"כ.

ה. עיין בשבט הלוי (ח"ט סי' כ"ג ב') דפשטות ההלכה דאם עדיין לא אמר ברוך אתה ה' חוזר. אלא שבמטה אפרים (סי' תקצ"ט ס"ז) כתב שאם התחיל לומר ותתן לנו ה' אלוקינו שוב אין להחמיר על עצמו לחזור ולומר ותודיענו. ובשבט הלוי כ' דטעמא בעי דמ"ש מאתה חוננתנו בסי' רצ"ד ס"ד דדוקא כשסיים כבר הברכה אינו חוזר, ע"ש בביאור הלכה. ויש ליישב קצת דבריו עפמ"ש במעדני יו"ט (פ"ד דברכות סי' י"ז ז'), דאף לשיטות הראשונים דבעלמא אפילו בדברים שאין מעכבין יכול לחזור אפילו אחר סיום הברכה, כל שלא התחיל בברכה השניה, מ"מ באתה חוננתנו לא יחזור כיון שיש עוד הבדלה על הכוס. וי"ל גם לדידן דכאן דגם קודם גמר הברכה פוגע בשם ותתן לנו ה"א, שוב לא יחזור כיון שיכול להבדיל על הכוס ומ"מ אם אמרו אין מזניחין אותו, וגוף לשון המט"א הוא רק שא"צ להחמיר ע"ע לחזור עכת"ד.

ו. ברעק"א (סי' ת"ק בט"ז סק"ז) כ' להתיר להוציא הפתילה הישנה כדי להכניס חדשה, דטלטול מוקצה לצורך אוכ"נ מותר, והדלקה כאוכ"נ. ואף בזה"ז שיש מאור החשמל יש להקל, ומ"מ לכתחילה יוציאנה שלא בידים. [ואפשר דזה נחשב גם לשינוי].

ז. ראה בספר מבית לוי מועדים במדור בירור הלכה מו"מ בענין זה, ודעת מרן זצ"ל שם [והעתיקו אח"כ בשבט הלוי (ח"ט סי' קכ"ח א')] דמעיקר הדין מותר, דנתינת

קידוש והבדלה - יקנה"ז

ה. בהבדלה במוצאי שבת ליו"ט מברכים יקנה"ז, יין (בופה"ג) קידוש (אשר בחר בנו) נר (בורא מאורי האש) הבדלה (ברכת המבדיל) ומסיים המבדיל בין קודש לקודש, זמן (שהחיינו), ואין מברכים על הבשמים.

ו. מברך על הנר בורא מאורי האש. יש מנהגים שונים לגבי אבוקה, מרן זצ"ל היה מברך על הנרות שהדליק על השלחן לכבוד יו"ט כמות שהן אף שאינם סמוכים זה לזה. ולא הסתכל בצפרניים אלא הביט בנרות בשעת הברכה^ה. נשים יכולות לענות אמן על ברכת בורא מאורי האש. [ואם מקדשות לעצמן, מברכות הבדלה ובומה"א בנוסח האנשים].

ז. טעה בקידוש של יקנה"ז וסיים בחתימת הברכה המבדיל בין קודש לחול במקום המבדיל בין קודש לקודש לא יצא וצריך לחזור ולברך ט.

הפתילה לתוך העיגול אינה להשלים צורת הכלי אלא הצף הוא בית קיבול המחזיק את הפתילה שעומדת להדלקה לבדה. ואינו דומה להכנסת אבנט במכנסיים, ולא להכנסת רצועה במנעל בסי' שי"ז, ובודאי לא לנתינת מוכין לתוך הכר בסי' ש"מ. ואינו דומה כלל לדינים שבסי' שי"ג ס"ט - והפתילה נשרפת והצף נשאר - ויפה העיר הגרי"מ שטרן שיחי' מסי' תק"ט ס"ג, ובמג"א ומ"ב שם. ואני לעצמי נהגתי להכין הכל מערב יו"ט, עכ"ד.

ח. כן נהג מרן זצ"ל. [ועיין במט"א (סי' ת"ר באלף המגן סק"ג), שכתב להסמיך שתי נרות זל"ז, ויש מחמירים בזה מחשש שנראה כמכבה עי' סי' תק"ב במ"ב (ס"ק י"ט) דהלוקח עץ ממדורה דולקת שע"ז יוכל להתמעט אורו אינו פס"ר, וע"כ אם מכוין כדי שיכבה אסור ואם מכוין להניחו בצד או במדורה אחרת מותר וע"ש בס"ק כ' דאם לוקחו משם כדי להאיר לפניו ג"כ שרי דהא אינו מכוין לכיבוי ויש מחמירין בזה (מ"א) ונכון להחמיר ע"ש ודו"ק].

ט. שבט הלוי (ח"ח סי' קי"ח), דפשיטא דהו"ל משנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות, ועיקר השינוי הוא בנוסח הפתיחה והחתימה, ומטבע של בין קודש לקודש מוזכר במתני' דחולין (כ"ו ע"ב). והובא ברמב"ם (פכ"ט משבת הל' כ"ב). וכ' במרכה"מ מדלא הזכיר הרמב"ם נוסח ההבדלה ביו"ט שחל במוצ"ש בכלל רק נוסח החתימה משמע דפסק כמ"ד דא"צ לומר בין קדושת שבת לקדושת יו"ט

ח. נשים שבירכו שהחיינו בהדלקת נרות לא תענינה אמן על ברכת שהחיינו של המקדש כשרוצות לצאת בברכת בופה"ג של המקדש, אבל אם מברכות לעצמן בורא פה"ג יכולות לענות אמן?.

ט. המנהג שהנשים שותות מכוס הקידוש אף שהבדילו עליו ג"כ יא.
י. בענין עשית הבדלה ביו"ט שחל במוצאי שבת לפני צאת הכוכבים, מפלג המנחה ולמעלה עיין בהערה יב.

הבדלת, ולשיטתו ודאי דאם שינה לא יצא. ואפילו למנהגינו כדעת הטור סי' תע"ג שמזכירים בין קדושת שבת וכו' מ"מ אם שינה בחתימה לא יצא כמבואר באו"ח סי' נ"ט לענין פתח במעריב ערבים במקום יוצר אור, דאם שינה בחתימה לכ"ע לא יצא ע"ש בביאור הלכה.

ולענין אם צריך לברך שוב בורא פרי הגפן, מחמת שהברכה שבירך בטעות הוה הפסק, וכעין שכתב בסי' רח"צ ס"ה בביאור הל' דאין מברכין במוצ"ש על נר שלא שבת ואפילו בדיעבד לא יצא. וכתב בחי' רעק"א דאם לא יצא בברכת הנר ממילא הו"ל הפסק בין בופה"ג לטעימה, וציין לט"ז (או"ח סי' תרכ"ד). אמנם י"ל שאינו דומה לגמרי, דאפשר דשאני נידון דידן דאינו הפסק גמור כיון דהזכרת בין קודש לחול בליל מוצ"ש ליו"ט אינה הזכרה פסולה, דהא אדרבה מזכירין אותה בנוסח ההבדלה, א"כ י"ל דאף שצריך לברך שוב, מ"מ אין הברכה הקודמת נחשבת להפסק גמור, ועדיין צל"ע בזה, עכת"ד.

י. ראה מבית לוי מועדים פרק ג' סעיף ט', ופרק ק"ב סעיף ה'.

יא. אף שהמנהג שאין הנשים שותות מכוס הבדלה כמ"ש במג"א סי' רצ"ו בשם השל"ה, והובא שם במ"ב (ס"ק ו'), מ"מ בכוס זה שנאמר עליו גם הקידוש המנהג שנותנים לנשים לשותות.

יב. בשבט הלוי (ח"ח סי' קי"ט) כתב לגבי יו"ט של שבועות שחל במוצ"ש, דמעיקר הדין להמבואר בשו"ע סי' רצ"ג דמתפלל אדם של מוצאי שבת בשבת מפלג המנחה ולמעלה ומותר להבדיל מיד גם על הכוס, ומתייחס ליום זה כיום חול, אע"ג דעומד בעיצומו של יום השבת, כ"ש משבת ליו"ט כיון דרק מקבל ע"ע מהות יום אחר בלי שיעשה בפועל מאומה נגד קדושת שבת והלכותיו. אמנם כתבו הפוסקים שם דאין לעשות כן דדבר התמוה לרבים הוא, וגם שמא יבואו להקל במלאכה. וזה שייך גם בנידון דידן דיבואו להקל בהיתר מלאכת אוכל נפש

יא. ליל שבועות - נוהגים להיות ערים כל הלילה ולעסוק בתורה, ומקורו בזה"ק, וראה בשל"ה חק' מסכת שבועות. ונהג מרן זצ"ל לומר תיקון ליל שבועות כמו שנדפס יג

עלות השחר, תפלת שחרית

זמן עלות השחר - הורה מרן זצ"ל שבעים ושתיים דקות לפני הנץ. ברכות השחר והתורה לזמן שניעור כל הלילה ומתפלל כותיקין - מי שניעור כל הלילה יכול ידיו בעלות השחר ולא יברך על נטילת ידים רק כאשר עשה צרכיו לפני כן, ואז יברך על נט"י ואשר יצר כ. או שיצא בברכה שישמע ממי שמברך לחוציאו בברכת התורה וברכות השחר. זמן הברכה על הציצית משיכיר. יראה לשמוע ברכת אלקי נשמה והמעביר שינה מאחר שישן בלילה, ויבין לצאת ב. וכן יראה לשמוע ברכת התורה מאחר שנתחייב בה בודאי ג. ואם ישן בערב

דאסור בשבת. ע"כ רק בשעת הדחק באמת עבור זקנים וחולים וחלשים וכה"ג אפשר להתיר, ובלבד שישגיחו עליהם שלא יבואו לזלזל גם במלאכה, עכ"ד.

יג. והיה נוהג ללמוד ברבים את מנין המצוות שבתחלת משנה תורה להרמב"ם. והיה לומד את המ"ע הראשונה אנכי וכן את הל"ת הראשון לא יהיה לך, ואח"כ היה מכבד את המשתתפים לומר לפי סדר הישיבה כל אחד מצוה אחת, והויה שואל אותם פרטים במצוה, ובפרט זכור כיצד שאל על סדרי הקרבנות. ואח"כ היה מבאר ומוסיף על הדברים.

א. מ"ב סי' תצ"ד (סק"א), ושו"ע סימן ד' סעיף י"ג ומ"ב (ס"ק ל').

ב. סי' מ"ז ס"ח, ומ"ב ס"ק כ"ד.

ג. מג"א סי' תצ"ד, ויאמר כמה פסוקים אח"כ שיחשב לימוד מיד אחרי הברכה. מ"ב, (סי' מ"ז ס"ק כ"ח).

יו"ט ביום שינת קבע יש לחוש ולהפסיק ללמוד כשהגיע עמוד השחר, עד שיברך או שישמע מאחר ברכת התורה ד.

ברכה על המליית - זמן הברכה על הציצית משיכיר, מרן זצ"ל היה מביט בחלון לראות אם כבר האיר בחוץ, וזמן זה נהג שהוא כ-ארבעים וחמש דקות לפני הנץ [מאוחר מעט מהלוחות שהוא כחמישים דקות לפני הנץ].

ד. במ"ב (סי' מ"ז ס"ק כ"ח) הביא מרעק"א (סי' מ"ז) שאם ישן ביום שינת קבע וניעור כל הלילה, חייב בברכת התורה בבוקר. וכ' בשבט הלוי (ח"י סי' ע"ז) דלפ"ז בהגיע עלות השחר יש לחוש שחייב בברכת התורה ואין להמשיך וללמוד בלי ברכת התורה ע"ש. [ואם הולך לישון [לאחר שקורא קריאת שמע] ומתפלל מאוחר יותר, ונראה שיכול ללמוד עד שהולך לישון].

ועיין בשב"ח (ח"א סי' י"ד ז') שלדעת המג"א (סי' מ"ז ס"ק י"ב) מי שהיה ער כל הלילה יברך בבוקר, שכן התקנה לברך ברכה זו כל יום. ורעק"א סובר שאם איכא תרתי ניעור בלילה וישן ביום הקודם לכו"ע מברך, ומי ירהר אחריו. אבל ממג"א משמע שאין צריכים לזה. [ועיין במ"ב (סי' מ"ז ס"ק כ"ח) די"א (ח"א בשם הפר"ח וביאור הגר"א) שא"צ לברך בבוקר].

במשך שנים רבות היה לאאמור"ר הרה"ח ר' ברוך בנדיט שטיין ז"ל חזקה להוציא את הציבור בביהמ"ד דיח"ל בברכות השחר [ומרן זצ"ל היה אומר בשקט עמו ביחד מותרגילנו בתורתך]. וכאשר מרן זצ"ל בשנותיו המאוחרות בירך בעצמו להוציא את הציבור בברכת המעביר שינה, אמר הוא את תחילת הברכה, ומותרגילנו בתורתך אמרו הציבור יחד עמו, והוא סיים החתימה והברכה ותגמלנו חסדים טובים בא"י הגומל וכו'.

ובשבט הלוי (ח"א סי' ט"ו) כ' לבאר המנהג עפמ"ש המג"א (סי' מ"ו בשם כנה"ג דויהי רצון שתרגילנו י"ל בלשון רבים, אע"פ שתחילת הברכה המעביר שינה נאמרת בלשון יחיד. ובהגהות הגר"פ לרבי ישעיה פיק זצ"ל תמה מדוע לשנות מנוסח הרמב"ם והר"ף והרא"ש שהכל בלשון יחיד. ומ"מ כ' שבכל הסידורים נדפס כמג"א, וכ"כ בערוך השלחן שהמנהג כמג"א אף שלא נדע הטעם.

ובשב"ח ל' כ' להצדיק המנהג, שתפלה זו היא תפלה ליחיד ולכלל על תורה והצלה מיצה"ר וכו'. ובסידור יעב"ץ מכת"י כ' שגם מי שלא מברך המעביר שינה יאמר יה"ר עד סופה ויסמיכנה לברכת הנותן לשכוי בינה ע"כ. וע"כ אומרים אותה הציבור עם מי שהוציאם.

לא יברך ברכת ציצית על המלית קמן, אלא יכוין לפוטרה בברכה על המלית גדול^ה.

תפלת שחרית – מרן זצ"ל התפלל שחרית כותיקין, וכמ"ש בתשובה, ואני בעצמי רגיל מאבותי ורבותי להתפלל מיד בעלות השחר, דרך התעוררות וחמימות הלב וברוב עם^י.

ויש נוהגים להתפלל מאוחר יותר בזמן הקבוע לכל שבת ויו"ט, והם הולכים לישון לאחר עלות השחר^י.

קריאת התורה – נוהגים לקרוא מגילת רות^ח לאחר תפלת שחרית לפני קריאת התורה.

מוציאים שני ס"ת, ולאחר שקראו לכהן לעלות, מורידין את המעיל מהס"ת ומכסין אותו, ואומרים אקדמות. ואח"כ עולה הכהן ושאר הקרואים^ט.

ה. מ"ב סי' תצ"ד סק"א, ועיין במ"ב (סי' ח' סקמ"ב).

ו. שבט הלוי (ח"י סו"ס מ"ט). לא אמרו פיוטים בשחרית כמנהג הקהילות שלא אמרו משום טירחא דציבורא. ובמוסף אמרו את הקטע האחרון "אז שש וששל עשרה מצוות".

ז. שבט הלוי (ח"י סי' מ"ט), וע"ש בביאור ההיתר לישון שינת קבע קודם תפלת שחרית, דלגבי קר"ש יש עצה לקרות בתחלת זמנה משיכיר ולגבי תפלה מצוה להעמיד שומר שיעירנו וכמ"כ בתשובות בנין עולם (סי' א'). וגם באין לו שומר, כיון שעושים כן כדי שיתפללו כראוי ובלא זה אין תפלתם תפלה כלל, ע"כ עדיף ספק קטן שמא יאחר, מספק רגיל של לא להתפלל כלל ע"ש. [והנהגים כן לא יצאו ידי חובת הברכות בעלות השחר, אלא יברכו לעצמם כשיקומו לתפלת שחרית].

ח. רמ"א סי' ת"צ ס"ט. ולאחר המגילה אומרים קדיש שלם בלי תקבל (לבוש סי' ת"צ ס"ה). [בשנותיו האחרונות הנהיג מרן זצ"ל לקרוא מגלת רות ממגלה הכתובה ע"ג קלף, ובלי ברכה. ואמר שכן נהג הגרי"צ דושינסקי זצ"ל לקרוא ממגילה הכתובה על קלף. אמנם הגרי"צ דושינסקי זצ"ל נהג לקרוא המגילה בברכה].

ט. שערי אפרים (שער ד' סט"ו) וסידור יעב"ץ, וכן המנהג בזמנינו שאין אומרים את האקדמות אחר שבירך הכהן ברכת אשר בחר בנו.

הציבור עומד בקריאת עשרת הדברות.^י
 הזכרת נשמות - לאחר קריאת התורה והפטרה, מזכירים נשמות, ואומרים
 אב הרחמים.

קידוש

מאכלי חלב - נוהגים לאכול מאכלי חלב בחג השבועות.^{יא}
 ונהוג לאכול בבוקר אחר התפלה מיני מזונות של חלב. ואח"כ אוכלים
 סעודת בשר.^{יב} ונהוג להפסיק חצי שעה בין אכילת החלב לאכילת הבשר.
 גבינה צהובה - הוראת מרן זצ"ל שאחר אכילת גבינה צהובה גם של
 זמנינו יש להמתין שש שעות, וגם בנמסה ע"י חום [כגון משולשים], וע"כ
 לא יאכל בקידוש בבוקר גבינה צהובה אם סעודת הבשר בתוך שש שעות.^{יג}
 קידוש - אומר הפסוקים אלה מועדי ה' וגו', וידבר משה את מועדי ה' וגו'.

י. שערי אפרים (שער ז' סל"ז) [ועי' בכה"ח סי' תצ"ד סק"ל]. ובאמירת ההפטרה
 לא הורה מרן זצ"ל לעמוד, (עי' מ"ב (סי' תצ"ד סק"ד) שיש נוהגין שמי שקורא
 עם המפטיר עומד).

יא. רמ"א סי' תצ"ד ס"ג, וע"ש ברמ"א ובמ"ב בטעם המנהג.
 בקהלות הגליל העליון [אוברלנד] שבהונגריה נהגו לאכול בליל שבועות סעודת
 חלב בלא בשר, וביום אכלו סעודת בשר. ויש שהקפידו לאכול בשר בליל שבועות
 שסברו כי גם בליל שבועות מצוה לאכול בשר, עי' בשלה"ק מסכת שבועות, ועי'
 בדרכ"ת (יור"ד סי' פ"ט ס"ק י"ט).

יב. ויש להזהר בדיני הרחקה בין חלב לבשר כמו בשאר ימות השנה. ומגבינה רכה
 לבשר נהוג להמתין חצי שעה.

יג. מבית לוי יורה דעה הלכות בב"ח משו"ת שבה"ל (ח"ב סי' ל"ה) להחמיר בזה כיון שהיא
 קשה, וגם קשה לדעת איזו שהתה ששה חדשים, ואיזה לא.
 [ובשם המנחת יצחק זצ"ל שמעתי שיש להחמיר בזה, כיון שיש לומר שהחומרים
 שמכניסים היום לגבינה עושים במשך חודש את אותה פעולה שנעשתה בעבר
 במשך ששה חדשים].

אסרו חג

תפלת שחרית - אין אומרים תחנון א. ויש מנהגים שונים באמירת למנצח באסרו חג. ומרן זצ"ל נהג שלא לומר ב. נישואין באסרו חג - אין החתן והכלה מתענים. אבל בימים שאחריהם מתענין ג. תחנון בימי ההשלמה - נהג מרן זצ"ל בהסוברים שלא לומר תחנון בימים שאחרי החג כולל יום י"ב ד. שבת אחרי שבועות - אותם שאין אומרים תחנון בימי השלמה, אין אומרים בשחרית אב הרחמים, ולא צדקתך צדק במנחה.

- א. רמ"א סי' תצ"ד ס"ג.
- ב. יש מנהגים שונים בזה. עי' בסידור יעב"ץ, ובליקוטי מהרי"ח. ועיקר המנהג אצל מרן זצ"ל היה שלא לומר.
- ג. עי' סי' תקע"ג ומ"ב (סק"ז), ועיין לעיל מנהגי חדש סיון הערה ו'.
- ד. עי' מ"ב (סי' קל"א ס"ק ל"ו) דיעות בזה. ועי' ליקוטי מהרי"ח. ויש שדנו לגבי יום י"ג, ובאר"י שנוהגים יו"ט יום אחד, אומרים תחנון בי"ג.

ותן חלקנו בתורתך

דברי חיזוק והתעוררות ממרן בע"ל שבט הלוי זצ"ל
שיש בהם כדי לחזק בלימוד תורה ובהרבצת תורה

כתב רבינו זצ"ל בדרשות שבט הלוי (ח"ב שער קסא ב) הרשות נתונה לכל נשמה ישראלית לזכות לבתרה של תורה הוא וזרעו, וכמ"ש רבינו המהרש"א (סנהדרין צא:) על מה שדרשו אמר רבי יהודה אמר רב כל המונע הלבנה מפי תלמיד כאילו גוזלו מנחלת אבותיו שנאמר תורה צוה לנו מורשה קהלת יעקב (דברים לג ד) מורשה היא לכל ישראל מששת ימי בראשית, לא אמר ממתן תורה אלא מששת ימי בראשית, כי מששת ימי בראשית מבריא העולם, העם הקדוש בלי יוצא מן הכלל מסוגל לתורה.

וגם מי שנראה לכאורה שאין לו את הכלים והכישרון הראוי לתורה, אבל בלומדו ארבע מאות פעמים כרבי פרידא (עירובין נד:) גם הוא ישיג, כי ברית כרותה לנפש הישראלית על התורה שתקלט בנפשו, ומדויק זה באומדן מורשה היא לכל ישראל, בלי יוצא מן הכלל.

ואכן רבינו היה נאה דורש ונאה מקיים.

אמר מרן זצ"ל, יש שמגיעים לגדלות בתורה מעיון ויש שמגיעים לגדלות בתורה מבקאות, אני הגעתי מבקאות ומשם הגעתי לעיון ולהבנה.

וראה בדרשות שבט הלוי (ח"ב שער קס"ב ג) על החיוב ללמוד הרבה ולהיות בקי ברוב חלקי התורה ולא לסמוך על כך שכשתבוא שאלה לפניו, יחפש בספרים שמצויים היום לרוב [וכיום גם יגיעה בחיפוש לא צריך כשיש מחשב שניתן למצוא בו הכל] דזו טעות, כי מי שלא יגע בעצמו ולא זכה בכתרה של תורה, אין שום תחליף לזה ולא תהיה לו סייעתא דשמיא גם ב'חיפוש מחיפוש'. ומ"מ בזה עדיין לא יצא ידי חובתו וחייב להעמיק ולחדש בתורה וע"ז אמרו ותן חלקינו בתורתך, חלקו בתורה שצריך לחדש ולהוציא לאור עולם ועי"ש בדבריו הנעימים.

וכתב עוד בדרשות שבט הלוי (ח"א שער ס"ג ד) כי יחד עם דרך ההעמקה

יש לחנך לחזור הרבה על הלימוד ולהוסיף תמיד שמועות חדשות, ועיקר העיקרים לזכור הרבה מקצועות התורה ולהגות בה תמיד להיות בקי בה בשלימות.

עוד אמר, שהגיע לגדלות בתורה לא מבישרונות מולדים, אלא מיגיעה רבה ומתפילות בדמעות!

ובזכות השינון והחזרה הגיע מרן זצ"ל לגדלותו בכל חלקי התורה בקדשים ובזרעים, ובכל הש"ס, בד' חלקי השו"ע, וידיעה מיוחדת במדרשים ובהרבה ספרי מוסר וחסידות.

ובזכות שהיה מסודר מאוד ולא ביטל זמן. זכורני שפעם נכנס לביהמ"ד בישיבה וראה בכניסה ספסל שעומד לא ישר. ביקש שיסדרו אותו, ואמר אני אוהב ראש ישר וספסל ישר. סיפר לי אבי הרה"ח ברוך בענדיט ז"ל שפעם פנה אליו יהודי שהיה חבר בהנהלת מוסד תורני וסיפר שכל פעם שנכנס להתייעץ עם הרב אומר לו הרב שידבר מהר. וביקש ממנו שיבקש מהרב שיהיה לו סבלנות עבדו. ואכן לאחר שאמר למרן את בקשתו ענה אם יהיה לי סבלנות לכל אחד שמאריך בדיבורו תוך שנה יהיה לזכרון מאיר רב ע"ה!

מרן זצ"ל היה משתדל לכתוב דברי תורה כל יום, ופעם אמר לי, אבל בחול המועד מעולם לא כתבתי. וכן היה מאד משתדל בהרבצת תורה ומסירת שעורים, והיה מדבר על כך פעמים רבות.

היה מוסר שיעורים בכל חלקי התורה קטן כגדול, שיעורים תמידין כסדרן בישיבה במסכת הנלמדת, שיעור שו"ע או"ח עם מג"א כל בוקר אחרי התפילה. ובשנים מאוחרות יותר למד גם משנה ברורה, ושעור הלכה בליל שישי למאות משתתפים. היו שיעורים לעיתים בישיבה כימי שישי בחומש רש"י, ושיחות מוסר רבות, הן מתוך ספרי מוסר והן בע"פ. גם כשהיה יוצא לנופש היה משתדל למסור בכל עת שעורים.

הייתי משתתף באופן קבוע בשעורים שנמסרו בליל שישי בהלכה. לאחר כמה שנים ביקשו ממני למסור שיעור קבוע בגמרא כל ערב בביהמ"ד היכל הברכה. אבי הרה"ח ברוך בענדיט ז"ל סיפר לרבי שמציעים לי למסור שיעור, ועי"ז לא אוכל לבוא לשיעור בליל שישי. נענה הרבי ואמר לו "אין דבר יותר חשוב ושיש בו יותר תועלת ממסירת שיעור.

לאחר שסיימנו את המסכת הראשונה בשיעור, מסכת ביצה, ביקש אבי ז"ל ממרן זצ"ל שיבוא למסיבת הסיום.

מרן זצ"ל הופיע ונשא דברים ואמר: איתא בגמרא אמר אביי כי חזינא צורבא מרבנן דקא שלים מסכתיה – מסיים מסכת – עבידנא יומא טבא לרבנן. ושאל למה דווקא כאשר צורבא מרבנן מסיים, וכי כאשר בעלי בתים מסיימים מסכת אין זו שמחה גדולה. אלא שהצורבא מרבנן מתעכב פעמים הרבה בלימודו, ולא תמיד זוכה לסיים מסכתא, וכאשר ראה אביי צורבא מרבנן שמסיים מסכת היה שמח מאד ועשה סעודה גדולה.

והוסיף שבין לומדי השיעור יש כאלה שבאים כמעט כל יום, ויש כאלה שמחסירים. היחידי שלמד את המסכת מתחילתה ועד סופה הוא הצורבא מרבנן – המגיד שיעור – שמשתדל לא להחסיר, וע"כ המסיים הוא הצורבא מרבנן, ועל זה עשה יומא טבא לצורבא מרבנן המסיים.

והוסיף כי כל מי שמכין שיעור יש לו סייעתא דשמיא לפי מספר המשתתפים בשיעור, והנה בשיעור לא כולם באים כל יום ויום, אבל הסייעתא דשמיא של המג"ש לא פוחתת, כי הוא הרי הכין שיעור לכל משתתפי השיעור).

והגני מסיים כמה שכתב מרן זצ"ל לגבי הרבצת תורה בדרשות שבט הלוי (ח"ב שער קס"א א), שהביא מדברי החתם סופר בצוואתו הקדושה, ועשו קיבוץ וריבוץ פעלים לתורה, ואם מעט לפניכם, מאותו מעט אשר חננכם ה', למדו ברבים בכל מאמצי כח.

והוסיף מה נמרצו בזה דברי מו"ר הגאון מהר"ם שפירא מלובלין זצ"ל בהקדמה לספרו שו"ת אור המאיר, על הירושלמי (דמאי פ"ג ה"ד) אמר רבי יהושע בן קבסוי כל ימי חייתי קורא הפסוק הזה, והזה המהור על הטמא (במדבר יט יט) שחור אחד מזה על טמא אחד, עד שלמדתי מאוצרה של יבנה, ששחור אחד מזה על כמה טמאים וע"ש. כמה גדול כוחו של אחד לזכות את הרבים.

ויה"ר שנוכה ללכת בדרכיו וללמוד ממעשיו, ללמוד וללמד, לשמור לעשות ולקיים.

ידיעות נחוצות לערב שבת שלפני שבועות

כיריים של גז - בכיריים חדשות שעם פתיחת ברו הגז המצת מוציא ניצוצות ומדליק את הגז, הרוצה להשתמש ביו"ט עליו להוציא את התקע בערב שבת מהחבור לחשמל.

שבת ולא הוציא אין להדליק ביו"ט אלא ע"י נכדי, והישראל יניח ע"ג האש, שלא יאסר משום בישול עכו"ם. [ואין לסמוך לכתחלה להקל אם ישם גם גפרור בשעה שמדליק].

שעון שבת - יש להכין בערב שבת את שעון השבת לזמן שמתאים גם לליל שבועות. [מרג"ל לא הוה נוחא ליה לשנות את השעות בשעון ביו"ט, מחשש שיבוא עי"ז לחילול יו"ט, ויש שעונים שיתכן שמן הדין אסור]. ובשעון אלקטרוני ודאי שאסור.

נר נשמה - רצוי להדליק מערב שבת נר נשמה של 48 שעות, ובאם לא הדליק, מותר להדליק ביו"ט ויניחנו במקום שאוכל שנהנה לאורו. (ביאור הלכה סי' תקי"ד ד"ה נר).

חיתוך נייר אלומיניום להנחת מאכלי חלב - אין להניח מאכלי חלב ע"ג הפלטה שמניח עליה משך כל השנה מאכלי בשר, ומי שרוצה להניח מאכלי חלב ביו"ט יחתוך מערב שבת נייר אלומיניום [רצוי שתי שכבות] שיניח מתחת לכלי החלבי, כדי להבדיל בינו לבין הפלטה הבלועה מבשר.

פתיל צף - ראה להלן בדיון הדלקת נרות.

נירונים - ראה להלן בדיון הדלקת נרות כיצד מוציאים את עיגול המתכת שנשאר בכוסית. אפשר לשים מעט שמן בכוסית לפני ההדלקה, ואז העיגול אינו נדבק וניתן לנערו.

שבועות - בשביעית

פרחים - שאין להם ריח או שאינם עומדים לריח אין בהם קדושת שביעית אין לקנות פרחים במקום שאין לו אישור בשרות משום מסייע ידי עובדי עבירה בעבודה בשמיטה.

[ויש שחששו שאף שאין בהם קדושה מ"מ יש בהם איסור ספיחין ואיסור נעבד].
ענפים - מותר לקצוץ ענפים לקישוט בית הכנסת, ובלבד שלא יקצץ בצורה שמועילה לאילן [משום איסור זומר], אלא בצורה לא מקצועית].

בבית הלוי - פרשת נשא

שנים רבות היה מרן זצ"ל עורך שולחן בביהמ"ד לתלמידי הישיבה כל ליל שבת בשירות ובזמירות שבת ודבר תורה.

בליל שב"ק פרשת נשא בשנת תשכ"ח, לאחר השולחן עבר בין שורת הבחורים ופנה לאחד הבחורים (ידידי מנוער הרה"ג יצחק מאיר שולמון שליט"א מרחובות) ואמר, תאמר איזה דבר תורה.

פתח הבחור ואמר בספר הליקוטים של האדמו"ר מוויז'ניץ (האמרי חיים זצ"ל שיצא לאור בחייו באותה השנה) כתוב "נשא את ראש" נוטריקון א'כסוף נ'ועם ש'בת, בזמר מלא כיסופי נועם שבת אפשר להרים ולקרב גם את בני גרשון אלו מבני המגורשים ומרוחקים רח"ל מחקרושה.

הרהר הרבי ואמר, אם נכון מה שמספרים על הבאר מים חיים זצ"ל שבשבת היה גבוה בקומתו בראש אחד א"כ יש לפרש נש"א, א'כסוף נ'ועם ש'בת, השבת מרימה את הראש של האדם במציאות ממש.

אגב הנוטריקון, בעת בחרותי ערך אבא ז"ל שבע ברכות לקרובי משפחה, והזמין את הרבי זצ"ל וביקש ממני לדבר בפני הציבור. אמרתי קצת גימטריאות מספרים. וכשסיימתי פנה אלי הרבי זצ"ל בחיוך, את זה לא למדת אצלי.

כאשר עמדנו להוציא את הקובץ הראשון של מבית לוי, שאל מרן זצ"ל, איך יקראו לקובץ? אמרתי שחשבתי מבית לוי, היינו מבית ההוראה ע"ש "שבט הלוי", ענה הרבי זצ"ל "איש מבית לוי זה אני", התבוננתי בתמיה מה כוונתו, ואמר "איש מבית לוי" איש הוא שי"א כמנין הר"ת של שמי שמואל הלוי וואזנר. פעם אחרת שדיברתי איתו על ניתוח שבר (הרניה) ואמר "שבר זה אני, שמואל בן רחל".